

OSAMDESET MU JE GODINA TEK

Željko Brčić, Vinkovci

Dana 9. lipnja 2014. godine jedan od najpoznatijih animiranih likova Walta Disneyja, Paško Patak (engl. *Donald Duck*), napunio je osamdeset godina. Simpatični i šašavi patak prvi se put pojavio u crtiću „Mudra mala kokoš” 9. lipnja 1934. godine, a tri godine kasnije prikazan je prvi crtić u kojemu Paško ima glavnu ulogu. U istome filmu pojavljuje se i njegova životna družica Vlatka Patka (engl. *Daisy Duck*).

Do 1941. godine napravljeno je oko 50 crtića s Paškom u glavnoj ulozi, a do 1965. pojavilo ih se još preko stotinu. Filmovi o Pašku osam su puta nominirani za nagradu Oscar, a tu najprestižniju filmsku nagradu Paško je osvojio 1943. godine. Paško Patak sudjelovao je u obrazovnim, ali i u igranim filmovima. Nastupao je u televizijskim serijama, po njemu su crtani stripovi, a njegov lik zaživio je i u računalnim igricama. Poput mnogih drugih slavnih glumaca, Paško Patak ima svoju zvijezdu na hollywoodskoj Ulici slavnih.

Paškove dogodovštine bile su inspiracija brojnim filmskim umjetnicima, a navodno čak i znanstvenicima. U filmu „Početak” s Leonardom DiCapriom korištena je ideja prikazana u stripu iz 2002. godine, kada kradljivci pokušavaju ući u snove Tvrdice, bogatog ujaka Paška Patka, i ukrasti mu kombinaciju sefa. Dva desetak godina prije nego što je otkrivena nova molekula nazvana metilen, njena formula pojavila se u jednoj sceni crtića iz 1944. godine. Jedan danski izumitelj usavršio je 15 godina staru ideju predstavljenu u stripu iz 1949. godine i napravio uređaj za vađenje potopljenog tankera s dna mora. Po Pašku su znanstvenici sa Sveučilišta Cornell u SAD-u čak nazvali asteroid otkriven 1995. godine.

No, pravi razlog zašto o popularnom patku čitate u časopisu za mlade matematičare jest crtani film nastao prije 55 godina. Riječ je o filmu „Donald in Mathmagic Land”, kod nas prevedenom kao „Paško u matemagičnoj zemlji”. U ovom hvaljenom i nagrađivanom filmu, prikazanom 26. lipnja 1959. godine, znatiželjni Patak Paško uranja u mistični svijet mašte. On putuje u „Matemagičnu zemlju”, čudesno mjesto gdje stabla imaju četvrtasto korijenje, a rijeke vrve brojevima. Film je bio nominiran za Oscara, ali ga nije uspio dobiti. Ipak, bio je preporučen za prikazivanje u američkim školama i postao je jedan od najpopularnijih Disneyjevih obrazovnih filmova. Sam Walt Disney kaže kako je crtani film odličan medij za poticanje interesa, a pristup matematici u ovom filmu jedan je od načina popularizacije tog, za mnoge, teškog nastavnog predmeta.

U ovom se članku niti približno ne može dočarati način na koji je u filmu objašnjena matematika. Ima tu igara (šaha, nogometa, bilijara), glazbe, tehnoloških izuma, pentagrama i zlatnog reza, starih i modernih građevina, biljnog i životinjskog svijeta. Spominju se Pitagora, Mona Lisa i Lewis Carroll, a u ishodištu svega je – matematika! U jednoj se sceni kaže: „Znanstveno znanje i tehnološki napredak su neograničeni, a ključ za otključavanje vrata budućnosti je matematika”. Sam film završava citatom Galileia Galileia: „Matematika je abeceda kojom je Bog napisao Svemir”.

Zanimljivo je napomenuti da se u jednom trenutku pogrešno navodi vrijednost broja pi. Kaže se: „Pi je jednak 3.141592653589747 i tako dalje”, a točna vrijednost broja pi (za isti broj znamenaka) zapravo je 3.141592653589793. No to, naravno, nimalo ne umanjuje obrazovnu vrijednost filma.

Kod nas je film „Paško u matemagičnoj zemlji” objavljen u sklopu edicije „Najljepše Disneyjeve bajke” (broj 3), a može se pronaći i pogledati i na YouTubeu.

Za kraj članka slijedi poslastica! Zamolili smo samog Paška da se, povodom svog osamdesetog rođendana, obrati čitateljima Matke. Evo njegova pisma:

Dragi Matkači,

stvarno sam htio da ovo pismo, kao i proslava mog osamdesetog rođendana, protekne u svečanom tonu, no na žalost nije sve ispalo kako sam planirao.

Sve je počelo četiri dana prije mog rođendana. Vlatka je rekla da ću zasigurno imati goste i da bih trebao podrezati živicu. Ali, znate koliko je moje dvorište! Skroz oko njega imam zasađeno zelenilo i sve je trebalo orezati ručnim škarama. Prvog sam dana uspio orezati trećinu, a dugog još manje – samo četvrtinu ograde. Ruke su me boljale i bio sam tako umoran da sam trećega dana jedva dovršio preostalih 20 metara ograde.

Za rođendan sam izveo Vlatku i svoja tri nećaka u pizzeriju. Naručili smo jednu jumbo pizzu i pojeli je cijelu. Ja sam pojeo dvostruko više od Vlatke, a sva tri nećaka zajedno pojela su dvostruko više od mene i Vlatke. Naravno, Vlatka je bila nezadovoljna takvim ručkom, čak mi je prebacila da sam dio koji je ona pojela platio samo 2 dolara. A zaboravila je da sam platio i sokove!

Ipak, da je udobrovoljim, otišao sam s njom u kupnju. Vidjela je neke haljine na rasprodaji i kupila dvije. Cijelo je vrijeme govorila kako je, kupnjom uz popust, uštedjela 24 dolara. Nisam joj htio reći da ništa nismo uštedjeli nego smo zapravo potrošili 176 dolara.

Usput sam kupio 3 kg banana i 2 soka od ananasa za ujaka Tvrdicu koji zgrće novac i nema vremena otići u trgovinu. To sam platio 9 dolara, a usput sam za 10 dolara kupio sebi 2 kg banana i 4 soka.

Kad me je navečer posjetio ujak Tvrdica, naravno da nije imao rođendanski dar za mene. Čak je rekao da su mu banane previše stare i da mi ih neće platiti, a ja nisam znao koliko košta samo sok, pa mi nije platio ništa. Ljutito sam ga zapitao zna li uopće koliko novca ima na računu u banci, a on mi kaže da kad na njemu izbriše zadnjih šest nula, ima dosta da kupi tri moje pizze i još mu ostanu 3 dolara za sok!

Eto, tako je protekao moj rođendan. I kako da nakon svega toga budem sretan?

Vaš prijatelj Paško Patak

P.S. Raspoloženje mi možete popraviti samo vi, dragi Matkači, ako koristeći podatke iz mog pisma riješite ovih pet zadatka:

1. Koliko je metara duga moja ograda?
2. Koliko sam dolara potrošio za cijelu pizzu?
3. Koliko je posto iznosio popust pri kupovini haljina?
4. Koliko mi je dolara ujak Tvrdica trebao platiti za 2 soka?
5. Koliko novca ima ujak Tvrdica na računu u banci?

